

ODPOWIEDZI NA PYTANIA
Partia Razem

Warszawa, 21 października 2015

Odpowiedzi partii Razem na pytania Polskiej Organizacji Pracodawców Osób Niepełnosprawnych w zakresie systemu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych:

1. Przygotowanie projektu i uchwalenie przez Parlament nowej ustawy o rehabilitacji zawodowej

i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych:

Obecna ustawa, w swoich założeniach, nie utraciła na aktualności. Osoby niepełnosprawne w dalszym ciągu dyskryminowane są w wielu obszarach społecznych i zawodowych. Niestety postulaty w niej zawarte, poprzez wielokrotnie dokonywane nowelizacje, doprowadziły do wypaczenia sensu jaki był im przypisywany.

Istnieje więc potrzeba uchwalenia nowej ustawy, która w sposób bardziej spójny i kompleksowy realizować będzie te założenia, które legły u podstaw tworzenia obecnie obowiązującej ustawy.

2. Reforma orzecznictwa o niepełnosprawności, likwidacja kilku systemów orzekania o niepełnosprawności na rzecz jednego i spójnego systemu:

Postulat spójnego systemu orzekania o niepełnosprawności jest podnoszony przez organizacje działające w obszarze rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnością od wielu lat. Jest on o tyle ważny, że to właśnie orzekanie o niepełnosprawności decyduje w praktyce o zasadności i przebiegu procesu rehabilitacji. Przez ten czas przedstawianych było wiele rozwiązań, które pozwalały by racjonalnie spełnić ten unifikacji systemu. Niestety, mimo wielu apelów w tym względzie, partiom rządzącym w ostatnich latach zabrakło odwagi lub determinacji by system ten uporządkować.

Uważamy, że ujednoczenie orzekania o niepełnosprawności jest koniecznym i priorytetowym działaniem. Musi jednak łączyć się ze stworzeniem jasnych i przejrzystych standardów nie tylko w zakresie przypisania do określonej grupy lecz przede wszystkim wskazania wytycznych do dalszego procesu rehabilitacji. Orzeczenie nie może być traktowane jedynie jako certyfikat otwierający drogę do uprawnień, ale przede wszystkim instrukcją do przewyciężenia ograniczeń wynikających

z niepełnosprawności. Chodzi bowiem o to, by osoba niepełnosprawna mogła funkcjonować w funkcjonować we wszystkich obszarach życia niezależnie od barier jakie mogłoby powodować schorzenie.

Samo więc ujednoczenie systemu jest, w naszej opinii nie wystarczające. Nowy system orzeczniczy musi być mechanizmem inicjującym proces wychodzenia z niepełnosprawności a nie trwania w niej.

ODPOWIEDZI NA PYTANIA
Partia Razem

3. *Utrzymanie systemu dofinansowań do wynagrodzeń osób niepełnosprawnych, jako głównego instrumentu wspierania zatrudnienia osób niepełnosprawnych:*

Dotacje do wynagrodzeń, jakie otrzymują polscy pracodawcy w zakresie zatrudniania osób niepełnosprawnych opiera się na zryczałtowanych wartościach, które mają motywować pracodawców do zatrudniania osób z niepełnosprawnością. Jako tak rozumiane narzędzie okazały się skutecznym sposobem wspierającym zwiększanie aktywności zawodowej na otwartym rynku pracy.

System ten, w pewnym zakresie godzi jednak w zasady, którym miał służyć. Na przestrzeni lat w coraz mniejszym stopniu promuje te grupy osób niepełnosprawnych, które na rynku pracy znajdują się w najtrudniejszej sytuacji.

Niepokoje nas spadek wartości dotacji na osoby ze schorzeniami znacznymi oraz niedostateczny poziom dotacji na osoby ze schorzeniami szczególnymi. Osoby te mają niewielkie szanse na zatrudnienie a zaangażowanie ich często wymaga od pracodawców dużej odwagi. Jednocześnie naszą wątpliwość budzi dotowanie osób ze schorzeniami lekkimi, które obecnie nie mają większych trudności w znalezieniu pracy, niż osoby pełnosprawne.

Uważamy także, że konstrukcja systemu obsługi dofinansowań jest wadliwa poprzez brak mechanizmu waloryzacji wartości dotacji oraz uzależnienia jej wysokości od charakteru zatrudnienia. Nie ulega wątpliwości, że subsydia płacowe powinny promować tych pracodawców, którzy zapewniają osobom niepełnosprawnym pracę służącą ich rozwojowi a nie jedynie wprowadzeniu na rynek pracy do wykonywania prostych usług.

4. *Waloryzacja wysokości dofinansowań do wynagrodzeń osób niepełnosprawnych w zależności od wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę:*

Brak mechanizmu corocznej waloryzacji wysokości dofinansowań prowadzi do sytuacji, w której jej wartość pozostaje w oderwaniu od realnej sytuacji na rynku pracy. Skłania więc pracodawców do zatrudniania osób niepełnosprawnych w tych zawodach, w których wynagrodzenie pozostaje na poziomie płacy minimalnej, a więc prostych mechanicznych usług. To zaś zaprzecza podstawowym założeniom, które przyświecały tworzeniu ustawy o rehabilitacji.

Jako Partia Razem opowiadamy się więc za przywróceniem mechanizmu waloryzacji ustawowej wartości dofinansowania do wynagrodzeń osób z niepełnosprawnością.

5. *Utrzymanie (lub odebranie) osobowości prawnej Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych:*

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych jest instytucją, która przez lata swojego funkcjonowania zgromadziła znakomitych specjalistów z obszaru rehabilitacji a także wypracowała cenne praktyki realizacji założeń, o które zapisano w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Niestety, polityczne interesy sprawiły, że kwestia podmiotowości

ODPOWIEDZI NA PYTANIA

Partia Razem

tej instytucji stała się przedmiotem debaty politycznej. Doprowadziło to do sytuacji, w której w coraz większym stopniu jej działalność ogranicza się do zadań z zakresu dochodzenia wpłat i formalnego nadzorowania ich wydatkowania.

Tymczasem istnieje potrzeba kreowania jasnych, merytorycznych standardów funkcjonowania instytucji służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych, takich jak warsztaty terapii zajęciowej czy zakłady pracy chronionej. Funkcją tą powinna pełnić instytucja posiadająca odpowiednie do tego umocowanie, kompetencje i środki.

6. *Reforma zasad naliczania i opłacania wpłat obowiązkowych na PFRON z tytułu niezatrudniania 6% osób niepełnosprawnych, tak, aby objęły one szerszy krąg pracodawców (np. firmy zatrudniające pracowników na umowy cywilna – prawne):*

Niewątpliwie niepokojącym zjawiskiem jest unikanie wpłat na PFRON poprzez angażowanie osób pełnosprawnych na umowach cywilnoprawnych. Uważamy jednak, że sankcjonowanie umów cywilnych, jako formę zatrudnienia, poprzez ujmowanie przy wyliczaniu wskaźników powodujących obowiązki dokonywania wpłat za szkodliwy. Istnieją bowiem inne środki, które chronić mogą Fundusz przed tego typu nadużyciami. Chodzi mianowicie o powszechne oskładkowanie ZUS wszystkich form zarobkowania oraz wyposażenie Inspekcji Pracy w narzędzia do przeciwdziałania nauce umów cywilnoprawnych do zatrudnienia.

7. *Reforma chronionego rynku pracy, polegająca na nowym zdefiniowaniu roli i zadań zakładów pracy chronionej:*

Fundamentem uchwalonej w 1997 roku ustawy było przekonanie, że sposobem na rozwiązanie trudnej sytuacji osób z niepełnosprawnością nie jest jedynie ich bezrobocie. Osoby takie oprócz barier funkcjonalnych cierpią przede wszystkim z powodu wielu barier natury psychicznej i społecznej. Uznano także, że sposobem na ich przezwyciężenie jest praca, ale taka, do której każda z tych osób będzie stosownie przygotowywana i która odbywać się będzie w warunkach realnie służących przezwyciężaniu barier.

Niestety sposób instytucjonalizacji chronionego zatrudnienia całkowicie wypaczył te założenia. Dziś chronione zatrudnienie sprowadza się do zapewnienia doraźnej opieki medycznej, co w realach firm usługowych jest zupełną fikcją. Zakłady te nie zapewniają wsparcia psychologów, doradców zawodowych i nie mają możliwości zatrudniania asystentów, czy trenerów pracy, którzy w tego typu jednostkach powinni odgrywać najważniejszą rolę.

Zupełnym absurdem jest sposób finansowania przedsięwzięć z zakresu rehabilitacji zawodowej w tego typu zakładach. Pracodawcy otrzymują zwolnienie z danin publicznych, które w praktyce zwolnieniem nie jest. Podejmują działania pod rygorem dotkliwych kar bez jednoznacznych instrukcji i wytycznych, co do sposobu wydatkowania zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych. Każda ich decyzja może być, i często bez zrozumiałego wyjaśnienia jest, podważana.

ODPOWIEDZI NA PYTANIA

Partia Razem

Uważamy, że konieczne jest przemodelowanie chronionego zatrudnienia. Powinno się ono opierać nie na zwolnieniach podatkowych, ale w systemie corocznego budżetowania, o którym mowa w art. 32 obecnie obowiązującej ustawy. Przede wszystkim jednak zakres tego wsparcia musi być szerszy i powinien on być adekwatny do potrzeb osób niepełnosprawnych w konkretnym zakładzie pracy.

8. Uproszczenie (odbiurokratyzowanie) procedur uzyskiwania pomocy publicznej na zatrudnianie osób niepełnosprawnych:

Wskazać należy, że w obecnym stanie prawnym uproszczenie procedur ubiegania się o pomoc publiczną nie jest możliwe. Krajowe przepisy w tym względzie są sztywno uwarunkowane wymaganiami jakie nakładane są przez prawodawstwo Unijne. Procedury te, uproszczone w ostatnich latach, muszą chronić konkurencję na rynku, a więc większość uczciwych pracodawców przed nieuczciwością niektórych spośród nich.

Uważamy jednak, że w pewnych obszarach możliwe jest takie uregulowanie systemu wsparcia dla przedsiębiorstw, aby procedury te nie były dotkliwe. Jest to możliwe poprzez elektroniczne wnioskowanie o pomoc w zakresie takich tytułów jak środki na przystosowanie miejsc pracy czy zatrudnienie asystenta osoby niepełnosprawnej, a w przypadku zakładów pracy chronionej poprzez udzielanie pomocy w ramach rocznych dotacji w ramach art. 32 ustawy zamiast zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych. Pracodawca nie byłby zmuszony do występowania o zaświadczenie de minimis post factum, lecz otrzymywałby je wraz z decyzją o udzieleniu pomocy na początku roku.

9. Zwiększenie zaangażowania środków budżetu Państwa w budżet PFRON (z przeznaczeniem ich na rehabilitację zawodową i leczniczą osób niepełnosprawnych):

Wysokość dotacji, jaką otrzymuje Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych z budżetu państwa musi być uzależniona od realnych potrzeb wynikających z zapisów ustawy. Nie jest zasadnym dogmatyczne domaganie się uregulowania potrzeby zwiększania wydatków budżetowych, bez wskazania konkretnych potrzeb.

Obecne zapisy ustawy o rehabilitacji, rozsądnie naszym zdaniem, wprowadzają mechanizm corocznego ustalania poziomu dotacji w zależności od przedstawionych przez PFRON planów na kolejny rok. Taki system powinien być utrzymany.

Z upoważnienia Zarządu Partii Razem

Paweł Czapliński